

In Topicorum Cicero. Commentario. lib. ii.

bet duas remoueris: vna tñ pmanferit: libez: necessa-
rio pntebere. Sine. n. censu tñ: siue vidicta: siue testa-
mento sit liber factus: libez: eē cōstat. g. I bis nisi oēs
spēs semoueris: non potes destruere qd in questione
ppositū est. At si affirmare velis: atq; astruere: suffi-
cit tñ vnāquālibet spēs demonstrare: vt si velis ofide-
re libez: sat est: vt mōstrēs aut vindicta: aut cēsu: tes-
tamentoue libez: scñ: qd si destruere velis nō suffi-
cit ofidere: aut censu: aut vindicta: aut testō libez: nō
esse scñ. S; nullo mō eoz: modoz: ad libertatē venis-
se. Itaq; i bis ptiibus q spēs sunt: si destruere velis:
cū: tis vtēdū est: si astruere vna sufficiat. At vō be p-
tes q sunt mēbra: dūo mō sunt: si destruere velis: sat
erit vnaz seiungas. si astruere: cuncta adesse necessa-
rio cōprobabis. nā si velis ofidere nō esse domū: suf-
ficiat vt aut fundamēta nō eē dicas: aut parietes: aut
tectā. nā quicqd hoz: defuerit: domus nō pōt appella-
ri. At si velis ofidere domū esse: nisi cūcta in vnū cō-
iungas id qd pponis: nō valebis astruere. Oēs vō
hi loci a ptiuz enumeratiōe ducūt: q; in bis ptiib; q
spēs sūt: cuncte ptes enūerant: vt destruas. Qd ē igitur
in pposito Ciceronis exēplo argumētū a ptiū enu-
meratiōe deducti: An is quē seruū fuisse pstitit: liber
sit is quē pū fuisse pstitit: subiectus ē terminus. liber
vō pdicat. neutz igitur eoz terminū ad argumētū du-
cere poterim: de qb; n. dubitat: ipsi fidē dubitatiōi
facere si possūt: video igitur qd i altero eoz sit. qm vō
ptes oīs i eo sūt: cui ptes sūt: qm q; libertas data hz
p ptes: sumo eas atq; dinumero: r regro an vlla
eaz: ptiū videat esse subiecto: s; nulla inest. Qd cludā
igitur nō eē libez. Cū māifestū demonstrat: nō solū ab
eo termino q subiectus ē: argumēta sumi posse: vō et
ab eo q pdicat. Mā pus exēplū quo demonstrabat.
Juris civilis sciaz eē vt ille: ius civile qd subiectū erat
diffiniuit: ductūq; ide argumētū rei dubie fecit fidē.
Ibic vō libtat; ptes enumerant: qui ē terminus pdi-
cat. Est igitur vt dem qd: An quē seruū esse cōsti-
terit: liber sit: Terminus is quidē quē seruū esse pste-
rit subiectus est pdicatus vō liber: in ipso. i. i predicato
ptes sunt que enumerat: a qua enumeratiōe dū tra-
bitur argumētū: sit argumētū i ipso ex ptiū enume-
ratiōe. Māria ppō cui ptiū nihil rei pposite copu-
latū est: ei ne totū quidē eē pōt cōiunctū. Ibic videt
eē dubitādū: nū locus a toto: atq; a ptiū idē sit: cum
oēs ptes totū faciāt: si cōiungant. Sed rñdebitur: cū
sit argumētū ab enumeratiōe ptiuz: totū diuidit nō
cōiungit: diuidēdo. n. argumētatio pcedit. Mā q; quis
ptes cuiuslibet sūperit: eo ipso: q; pte sūperit rē vō
esse partitus. Qui vō rē diuidit: dissipat: potius q; cō-
ficiat totū s; restare adhuc abiguitas pōt nō diffini-
tio quoq; suolūtā noīl significatiōē explicat p qdā
substācialiū ptiū enumeratiōē: Enumeratiō vō par-
tius qdā ipsaz: a se ptiū dissipatiō est. S; aliud ē rei
ptes enumerare: aliud diffinitionis. Mā rei ptes ea-
re cuius ptes sūt semp miores sūt vt caput: vel totaz
vel cetera mēbra toto hōie: ptes vero diffinitionis to-
ta re q diffinit: si hales sūt pbāt eē maiores vt asal
hōie maior est. Itēq; rōnale mortale eundē hōiem:
velut maiora ptiū: r sūt singule ptes diffinitōis ei
q est asal rōnale mortale. Partitio igitur sumit ptes
rei q; ptiū semp miores. Que vō sumit diffinitio:
vna sūt p se totaz r ptiū diffinitio: q; nis posita i
diffinitōe ptes hāt: vt i bis q; superi exēpla pposui:
facile intelligi pōt. Cū māifestū est locū a toto: q dif-
finitōis est: r locū a ptiuz enūeratiōe esse diuersos.

Cū notatio: cū ex verbi vi argumētū aliqd elicit
hoc modo cū lex. Eliafantia assiduo vidicē assiduū
esse iubet. Locupletē iubet locupleti. Locuplex ē
assiduus vt ait elius appellatus ab ere dando.

Certi eoz: q in ipso sūt locus a notatiōe ē cōstitutus.
Notatio ē qdā noīl iterptatio. Mōmē vō sp in ipso ē
Ut. n. diffinitio id q in noīe suolūtē declarat expedit
atq; diffūdit: ita et nomē id qd a diffinitōe cuolūtē
dī: suolūtē cōfūseq; designat. q; si diffinitio i ipso ē: no-
mē quoq; i ipso eē de q; agit: nō pōt dubitari. Ex no-
tatiōe at locus vocat: q; nomē oēs rē notat atq; signi-
ficat. Vider igitur q alteri cāz suscipit vindicādā: ve-
luti quos nūc pcuratores vocam. Lex igitur eliafantia
assiduo vidicē assiduū esse iube. Queritur vtrum
cū lex eliafātia vidicē velit eē assiduo assiduū: locuple-
tē velit locupleti. Ibic igitur subiectus qdē terminus ē: lex
eliafantia vidicē volens assiduo assiduū: pdicat vō
locupletē locupleti ipsos igitur terminos nō potero ad
fidē qōnis adducere. De ipis. n. de qb; abigit: nulli
effici fides pōt. Quero igitur qd i ipso altero sit: ac vi-
deo vnū eoz terminus eē legē eliafātia. q assiduū as-
siduo vidicē eē decernat. i. subiectū huius oīonis iterp-
tor pte: q ē assiduū qd. n. ē assiduū aliud nisi asse; dās.
asse; vō dat nisi locuplex si pōt. assiduū igitur locuplex
ē. Cū igitur lex eliafātia assiduo vidicē assiduū eē cō-
stituat: locupletē iubet locupleti: assiduus quippe est
locuples a dādo ere notatus. Argumētū igitur hoc tra-
ctū ē ex eo loco: q est in ipso. i. a noīl iterptatiōe. no-
mē. n. i ipso illo est: cui nomen est: cui iterptatio no-
tatio nūcupat. S; ab huius iterptatiōe factū ē ar-
gumētū. Igitur hoc argumētū ex eo loco est q ē in ipso
.i. a noīe: r eoz qui in ipso sūt: a notatiōe. i. a noīl in-
terptatiōe. Māria ppō ē. iterptatiōe noīl idē va-
lere q nomē. S; paulo cōfusi a Cicerōe dicta argu-
mētatio maximū pstat errozē. Ita. n. dici oportuit: as-
siduus ē q asse; dat: q vō asse; dat: locuplex ē assidu-
us igitur locuplex ē. Lex at eliafātia assiduū assiduo eē
vidicē iubet locupletē igitur locupleti vidicē eē pscris-
psit. Qd si ita dem eēt: aptior argumentatio fuisset.
Tūc vō ita dixit. Cū lex eliafātia assiduo vidicē assidu-
us eē iubet: locupletē iubz locupleti r. Subiungit:
vt ofideret locuplex eē assiduū hoc at tātūde valz
q ait legē eliafātia assiduo assiduū vindicē cū iubes-
ret esse: locupletē locupleti esse pcepisse: tāq; si dices-
ret q assiduū ē locuples ē. Misi. n. is q assiduus ē: locu-
plex sit: nō cōseq; vt cū lex eliafantia assiduo
vidicē eē iusserit locupletē r argumētū cōclusionē po-
rē posuit subiecti vō pbatiōē. Cōclusio nāq; ē: cum
lex eliafantia assiduū assiduo vindicē velit eē: locuple-
tē iubet locupleti atq; hāc pmissit probatio vō ē assi-
duus eē locupletē ab ere dādo notatus hāc stulit con-
clusiōi. Restat is locus eoz q i ipso sunt q ducit ab affe-
ctis. Cui expōnē: qm varia ē multiplexq; ei diuisio
differam: ac pmi volūinis terminū hucusq; sistam.

Ciusdē Boetij i Topica Cice. Cōmentarioz: li. scōs.

Nescius mi patrici: quin labor hic noster
quem te adhortante suscepimus: dum iu-
dicio mltitudinis iherite aut eleuat: aut
pmitur: facile varijs reprehēsiōib; mor-
deatur. Mā r illi quibus hoc totum dis-
serendi displicet genus velut supuacaneum studium
familiarī prauis mentibus cauillatiōe despiciū t. r q
maximū huius scie fructū putāt: sua ceteros segnitie
mentientes

metientes: tãto nos opi pares eẽ nõ existimãt. quoz qdẽ priores si nõ inuidia laboris alieni extimatiõez p̃munt: sed reprehẽsidiis iudicio quozq; consentiunt: nullo modo ferendos esse puto. Multozq; i me libẽti des̃torseri prauẽ opinionis inuidiã. ac nostris eos diffidere virib; facillime patiar: poti; q̃z tante discipline calcare rõnez. S; prob diuinã atq; hũanã fidẽ: q̃ ẽ bec hominã prauitas: q̃ tãte ẽ ipudẽtie cecitas: vt pene sua sese ipsi cõfesside cõdemnent. Null; est. n. qui se videri nolit peritissimũ differẽdi quin ẽt obiẽctare ipsi aliqd; r̃ resoluere obiẽcta conãt: r̃ si facile id factu eẽt cuncti ad sc̃las logice discipline velut ad cõmũia qdã sapiẽtie lucra cõcurrerẽt. Jã võ quid absurdi; fingi põt: q̃z q; probabilibus vt ipsi existimant argumentis inutile studiũ dialectice nitunt; astruere. Quid. n. conuenit differendi artem differendo puertere: vt cuius affectes opinionẽ: eiussdẽ despicias veritatẽ. Sed vt cãtor: ille discipulũ sibi ac musis canere iubebat: ita r̃ ego quozq; mihi ac tibi: nõ muse: sed tãq; musarũ p̃sidi cecinerim atq; id qd; multo labore studioq; collegi: nõ rhetorica tñ facultate: vey dialectica ẽt subtilitate depromã. Que võ sequũt hĩmõi sunt.

Ducuntur ẽt argumenta ex his rebus: que quodammodo affecte sunt ad id de quo queritur. S; hoc genus in plures partes distributum est. Nam alia coniugata appellam; alia ex genere alia ex forma alia ex similitudine alia ex differentia alia ex contrario alia ex coniunctis alia ex antecedẽtib;: alia ex consequẽtib; alia ex repugnantibus alia ex causis alia ex effectis: alia ex comparatione maiorum aut partium aut minorum.

Postq; locos eos ex qb; argumenta ducuntur gemina partitide distribuit: alios in ipso de quo agitur herere dicendo alios extrĩsecus assumi: eumq; locũ q; i ipso de quo agit heret: i q̃tuor sp̃s secuit. i. a toto a partibus: a nota: ab affectis. Superioribus quidem tribus exempla subiicit. Que nos primo volumẽ q̃z tũ diligenter fieri potuit: explicamus. Restat is loc; quẽ posuit quartũ. i. ab affectis: huius cũ multe sint species integri atq; indiuisi proponi non potuit exemplum. Mã quoz facienda partitio est: meli; p̃ singula membra dispositis aperiũt exemplis. Nunc igitur locũ diuidit hoc modo. Locus qui ex affectis est partim ex coniugatis partim ex genere: partim ex forma descẽdit ex similitudine ẽt vel ex differentia: vel ex contrario nec non ex coniunctis: ex antecedẽtib;: r̃ consequẽtib;: r̃ repugnantibus ex causis etiaz atq; ex affectis causaz: r̃ ex cõparatiõẽ maiorũ aut parium: vel minorum: que oĩa. Tullius paulopost cõuenientib; rerũ similitudinibus illustrat: Nunc illud nobis dicendũ ẽ: q̃ sit affectoz natura r̃ quid habeant. p̃prietatis. sunt enĩ affecta que quodãmodo ad aliqũd referri possũt ad id ad quod referuntur. oĩa võ q̃ se aliqua relatiõẽ respiciunt: aut amica inter se: aut dissidentia conferũtur. Si amica vel substantialiter. vt genus forma: antecedentia: ðia: cã: effect;. Vel in qualitate: vt coniugata: sile: cõiunctũ: vel i quantitate vt paria. Que võ sibi dissidẽtia cõferũt: partim a se differẽtia sunt tñ partim aduersa: sed aduersa partim in qualitate: vt contraria vel repugnantia: partim in quantitate: vt maius aut minus. Que cum ita sint: manifestum est: r̃ amica sibi cognationis relatione cõiungi: r̃ dissidentia hoc ipso q; sibi aduersa sint: ad seinuicem cõparari. Mã q; amica s̃: amicitũ aica sũt r̃ dissidẽtia a dissidẽti

bus dissident. Ita igitur r̃ genus forme genus est: r̃ forma generis forma r̃ antecedentia consequentium: r̃ ðia antecedentium: r̃ causa effectũ cã r̃ effectus cã: effectus r̃ cõiugata coniugatis coniugata sũt r̃ si mile simili sile r̃ coniunctũ cõiuncto cõiunctũ r̃ paria parib; paria r̃ differẽtia differẽtib; differẽtia: r̃ maiora maiorib; maiora r̃ minora minoribus minora sũt r̃ ðia ðiis ðia r̃ repugnantia repugnantib; repugnantia sũt. Affecta igit; sũt q̃ cũ a seinuicem diuersa ad se inuicẽ tñ referũt. S; quo ordine Tullius superĩ des̃criptis locos: nos diffinitiones oib; apponemus. Eorũ igit; q; ad seinuicem affecta dicunt; in. M. T. disputatione p̃sa sũt coniugata sed cõiugata voco: quecũq; ab vno nomine varia platione flectũt vt a iustitia iustus iustũ iuste. Nec inter se cũq; ipsa iustitia vnde eoz vocabulũ fluxit: cõiugata dicũtur. Genus võ qd; de multis sp̃s differentib; i eo q; qd; ẽ p̃dicat; vel vt aial d̃r de hõie atq; equo q; specie differũt: r̃ in eo q; qd; sit p̃dicat;. Interrogãtib; n. nobis qd; sit hõ vel equ;. R̃h̃dẽt aial. Quod genus licet necesse sit ab eo esse diuersũ cui; gen; est: cognatũ ẽ ei tñ q; ad id sbe relatiõẽ cõiungit;. Sp̃s ẽt ẽ: de q; gen; sup; p̃dicat;: quã Cicero formã vocauit velut hõ aialis. Similitudo est vnitas qlitatis. Mã duo q; sibi sũt silia: eãdẽ necesse ẽ habere qlitatẽ. r̃ qm̃ ipm̃ sibi sile esse nihil põt aliud necesse est simile considerẽ. Sed aliud esse nõ poterit nisi fuerit in aliq; pte diuersũ. Ergo similia a se in alia qdẽ re diuersa sunt: i alia vero cõgruũt. In ea vero re q; s̃m qualitatẽ congruũt: in ea esse silia intelligũtur: q; ad se similitudinis ipsi; copulatiõẽ referũt. Differẽtia ẽ q; vnũquodq; differt ab alio: vt hõ ab equo rõnabilitatis d̃ria discrepat. Nec igit; p̃dicatione qdẽ p̃pe nature ad ea refer;: quoz est differentia vt rõnabilitas ad hõies. Dissimilitudinis võ rõne ad ea qbus discrepat id cuius est differentia vt rõnabilitas ad bouẽ. Contraria võ sũt: q; i eodẽ posita genere longissime a se discrepãt vt albũ atq; nigz. que licet in vno qualitatis genere ponant;: a se tñ q̃z logisime recedũt ea quoz ad se r̃ferri null; ignorat. Aliõ ẽ. n. q; sũt: aliud q; ðia sunt. Qd; n. nigrũ est qlẽ est. Quod võ ðiũ ẽ: ab albo plurimũ discrepans est. Cõiuncta võ sũt: q; vniciq; rei finitimã naturã tenẽt velut timori palloz adiũct; est. Nec talia sunt vt sepi; q; dem adiunctis sibi coherescãt: neq; tñ ex necessitate his qbus vicina sunt adesse cogant;. Nam sepe timori palloz assistit: nõ tñ semp; veluti cum dissimulatiõẽ p̃mitur metus atq; idõ verisimilia ex adiunctis argumenta nascunt;. Mã q; cũq; cõiuncta sunt ea his qb; adberent inditio esse solent. Sed de his i posteriore disputatione diligenti; differã. Antecedẽtia võ sũt qbus positis aliud necesse est consequatur vt quia bellũ ẽ: eẽ inimicitias. Nec ordinis necessitatem tenent. Consequens võ est quicquid id q; antecedit insequit;: vt inimicitie bellum consequuntur: Nam si bellum ẽ: inimicitias esse necesse est habetq; locus hic illud notabile r̃ spectandum: q; sepe que naturaliter priora sũt tamen ipsa sunt consequentia. Sepe r̃ naturaliter antecedunt: r̃ in propositione priora sunt. Namq; inimicitie prius existere quã bella solent. Sed nõ possum; proponere inimicitias vt bellum sequatur. Non enĩ possumus bellũ: r̃ inimicitie q; natura priorẽ sunt sũp sequuntur ita si bellũ est inimicitie sunt. Nunc igitur inimicitie q; naturaliter bellũ p̃cedũt: eedẽ bella in p̃

In Topicorum Cicero. Commentario. lib. ii.

positione comitantē at si dicā si supb^o est: odiosus est
 Supbia et naturaliter et in ppositiōe odiū pcedit. pri
 us. n. superbia cōsuevit existere: post vō atq; ex eadē
 supbia veniens odiū seq. Nec interest vtz naturalr
 q̄libet res antecedit aliqñ an vō cōseq̄tur dū id in p
 positione annotem^o eā esse rē antecedentes: q̄ siue na
 turaliter por sit siue posterior: alterā tñ rē secū neces
 sario trahat. Repugnātia vō intelliguntur quotiens
 id q̄ alicui hōiōz nālr iūctū est reliquo hōiō cōpat^o vt
 qm̄ amicitie atq; inimicite hōia s̄. Inimicitias vō cō
 seq̄t nocēdi volūtas: amicitia et nocēdi volūtas repu
 gnātia sunt hec quoq; ad se hōietatis similitudine re
 ferūt. Lā ē: q̄ pcedēte aliud efficitur: vt cā diei est so
 lis ort^o. Effectū est q̄ pcedēs cā pficit vt dies quē so
 lis ort^o emittit: Maiōz vō cōparatio ē: quotiēs ei
 qd̄ min^o ē: id qd̄ mai^o est cōparatur: vt si nemo innocēs
 pelli in exiliū dz: multo magis ne Tullius qd̄: q̄ nō i
 nocens solū: vtz etiam et patrie fuit liberator. plus ē
 ē. n. patrie esse liberatorē q̄ innocētē. p̄dariū vō quo
 tiens inter se paria cōparant: vt si hic ciuis innocēs pel
 li in exiliū nō dz: qz innocēs ē: nec ille qd̄z q̄ est innocēs
 carere patria iuste pōt. Minoz vō quotiens minora
 maiorib^o p̄ferūt. vt si Liceronē liberatorē patrie pre
 mio nēo dignū putauit: nemo cū putet p̄mio dignū
 q̄ cū tñ innocēs fuerit: nulla in rempu. cōtulit merita.
 Nec itaq; oīa cognata sibi esse: et ad se referri inuicē:
 et se velut eregiōe respicere null^o ignorat. Mā vt de
 cognatis p̄mū loq̄mur: et iustitia ad id qd̄ iustū vel id
 qd̄ iuste fieri pōt spectat: et eū q̄ iust^o ē pficit. Letera
 quoq; hnt ad se si mō vocabuli cognationē: vtz et cu
 iusdā nature cōgruētia: ita tñ vt a se diuersa sint. Me
 q; idē est iustitia qd̄ iust^o. Oē. n. qd̄ ab aliquo inflex
 etiā ē diuersū: eideq; cognatū: a quo ēt p̄bat inflexū.
 Gen^o etiā cognatū esse ei cui^o gen^o ē. i. sp̄i quā Lices
 ro formā vocauit: dubiū nō ē. Gen^o. n. sp̄i gen^o ē: et
 sp̄s generis sp̄s. itaq; ad se inuicē referunt: licet idē
 gen^o ac sp̄s nō sint: Illud sane vidēdū est: qm̄ q̄s nos
 sp̄s nuncupam^o: eas Licero formas vocat. Lui qd̄z
 dū q̄ dicit itelligā: cōcedā libēter quib^o voluerit vti
 nominibus: mibi vō nō idē cōcedi pōt. Mā q̄ explana
 tionis lucē pfessus est: in his verbis dz q̄ sunt in vsu
 posita versari. Id at q̄ supponit generi vt sp̄s quā
 forma poti^o nūcupet: vsus obtinuit. Jā vō sile nisi si
 mili sile eē nō pōt: et qd̄ differt nisi a dissimili differ
 re nō pōt. Cōtraria ēt hōiōz intelliguntur esse hōia. cō
 iuncta etiam cōiunctis adherescūt et q̄ sunt antecede
 tia: aliqd̄ qd̄ pōt consequi antecedit. Id ēt qd̄ est p̄se
 quens illud qd̄ antecessit inseq̄. Oē ēt repugnās res
 pugnāti sibi inuicē itelligit inimicū. Lā ēt effect^o sui cā ē
 Qd̄ enīz quis cā efficit: ei^o rei quā efficit cā ē: effect^o
 quoq; cāe alicuius effect^o ē. Cōparatio vō maiora
 respicit mīoz vō maiora pariū paria atq; i oīb^o ea
 natura esse dep̄bēdit: vt cū per se res qd̄a sint diuer
 se ab his ad q̄ referūt: affecta tñ esse dū cōparāt ap
 pareāt. diuersa vō esse ab his ad q̄ referāt: illa res
 approbat: qm̄ nihil ad se ip̄z referri pōt. Que cū ita
 sint: iure affecta sunt nūcupata q̄ oīa ei^o loci q̄ ex affe
 ctis ducit sp̄s: vel forme sunt. ip̄so etiā testāte Lices
 rone q̄ ait. Sed hoc genus in plures ptes distributū
 est. Lū. n. gen^o dixit q̄s scindit a genere sp̄s eē signa
 uit. p̄detera oīa hec et nomē generis suscipiūt et dif
 finitionē. Affecta enī sūt ad aliqd̄: q̄ ad id ad qd̄ affe
 cta sunt: referri. q̄unt. cōiungata vō et genus et forma
 et cetera ad ea semp ad q̄ sūt affecta: referūt. Sed vt
 in superiorib^o locis dictū ē: q̄ i ip̄so de quo agit beres

bāt: id ē ex toto: ex p̄tib^o: ex nota. vt ex toto eo itellige
 ref termino: q̄ fuisse i qōne ppositus. Itemq; ex ei^o
 p̄tib^o atq; ex eius nota. Eodē modo ēt in his q̄ affecta
 sūt dicem^o ad cū terminū affecta cōsiderari: q̄ subie
 cti vel predicati loco posit^o cōtinet qōnem. Superest
 nūc illud dicere: cur q̄ affecta sunt in ip̄so de quo agi
 tur esse dicatur: etenim in ip̄so de quo agit termino q̄t
 tuoz locos esse signauit Licero. i. ex toto: ex p̄tib^o: ex
 nota: ex affectis. Quoz tria qd̄ superiora manifestū
 ē i eo berere de quo agit termino. Diffinitio. n. cuius
 libet rei qd̄ totū est: i ip̄so est: qd̄ diffinit. p̄dertes
 ēt in ip̄so illo sūt: q̄ collectiōe cōiūgūt. Nota ēt i ip̄so
 ē: q̄ appellatiōe signat: affecta vō extrisec^o posita vi
 dēt appē q̄ referūt ad id ad q̄ affecta sūt: q̄ nō refer
 rēt nisi extrisec^o posita itelligerēt. Cur igit ea etiā q̄
 affecta sūt ad id de quo agit: inter eos numerauit lo
 cos: qui ip̄si de quo queritur termino coherēt: dicens
 dū ē. Qm̄ id quod adherere dicitur: nō idē est ei: cui
 adherere p̄dicat. Que cum diuersa sint: cognatōe tñ
 qd̄a itelligūt esse cōiuncta: veluti nō idē est diffini
 tio: qd̄ ipsa res que diffinitōe describit. Si. n. diffini
 tio clarius efficit id quod diffinit nihil vero ip̄m se se
 clarius q̄ ē efficere pōt. Māifestū ē id qd̄ diffinitur
 a diffinitōe esse diuersū. Sz. iccirco berere diffinitio
 nē i eo qd̄ diffinit dicimus: q̄ ē ei cognata atq; cōiū
 cta. Quipe que dū ei^o p̄prietatē significet: ab ei^o sub
 stātia nō recedit. p̄dertes etiā ac note diuersa sūt ab
 eo: qd̄ vel copulāt: vel designāt. Sz. qz ille ppositum
 terminū iungūt: ille signāt: habentes aliquā cū pposi
 to termino cognationē: i ip̄so de quo agit berere p̄bi
 bētur. Ita ēt i affectis licet extrisec^o sint neq; idē sint
 q̄ ea sūt ad q̄ itelligūtur affecta. Necessario tñ qz ali
 quā cognationē cū his habere cōsiderant: i ip̄s ber
 rere dicūt: ad q̄ affecta sūt. Qui vō coz naturalis or
 do sit: vel q̄ differētia: vel q̄ sit alia loco: partitio: lz
 i topicis differentiis oportunitus expediendum sit ta
 men cum exempla Liceronis que i his explicandis at
 tulit: exposuero subiungam.

**Cōiungata dicūt. q̄ sūt ex verbis generis eiusdes
 eiusdē aut generis verba sunt que orta ab vno va
 rie cōmutāt: vt sapiēs sapiēter sapiētia: hec verboz
 cōiungatio dicitur ex q̄ hōiō ē argumētū. Si cōpa
 scuus ager est. Zus est compascere.**

**Diffinitio cōiungatoz a Licero de plata talis ē. Loniu
 gata dicūt: q̄ sūt ex v̄bis ḡhis eiusdē. i. q̄ ab vno vbo
 varijs inflectūt mōis. Ex eodē appē ḡne v̄ba sūt. Jus
 stitia iust^o: iuste: iustū: et q̄cūq; alia i diuersas possūt
 vocabuloz sp̄s inflecti. Quēcūq; n. ab vno. quolibet
 orta varie cōmutāt: hec a grecis qd̄ σ̄υζήσια dicit
 tur: apud latios vō cōiungata. Mā qd̄ greci σ̄υζήσια p
 dicūt nos iungatōes appellam^o. Nec at sūt vt sapi
 ens sapiēter sapia: et q̄cūq; i varias ptes oīonis: vas
 riasq; inflectōes: ab vno quodā ducta cernūt. Ex cōiū
 gatis igit argumētū nascētis hoc exēplū ē. Sit. n. dus
 bitabile: an in aliquo agro mibi atq; victo sit pascere
 liceat pecus. Id at ē: an ius sit cōpascere: subiectū igit
 tur ē ager: p̄pascere vō p̄dicatū. faciem^o igit argumē
 tū: hoc modo hic de quo queritur ager cōpascu^o ē i cō
 pascuo aut licet cōpascere in hoc igit agro licet cōpa
 scere. M̄ic igit cōpascēdi iuris argumētū ex cōpascuo
 sūptū ē ex cōiungato videlicet. Cōpascere enim et com
 pascuū cōiungata sūt. Sūptū vō ē argumētū ius esse
 cōpascere: qm̄ sit ager cōpascu^o: sed cōiungatū ē cōpa
 scuū ei qd̄ ē cōpascere. A cōiungatis igit sūptū ē argu
 mētū**

mētū: q̄ cōiugatū ī ipso ē de quo agit. i. ī cōpascēdo oīa. n. ex eodē fluūt: 7 sui sūt 7 trīnētia: atq; se respiciētia. factum est igit̄ argumētū ex eo qd̄ est in ipso ab affectis. i. a cōiugatis. **M**aria vō propositio cōiugato rī ī eo q̄ cōiugata sūt. vñā atq; eandē esse naturam v̄ sic cui 7 uēit aliqd̄: huic ē 7 iugatū ei 7 posse sociari

A genere sic ducitur argumentum. Quoniam argumētum omne mulieri legatum est. non potest ea pecunia: que numerata domi relicta est: non esse legata. Forma enim a genere quo ad suum nomen retinet: nunq̄ seiungitur: numerata autē pecunia nomen argenti retinet. Legata igitur videtur.

Genus ē quod de qualibet sp̄e in eo q̄ qd̄ ē p̄dicat̄. In eo at̄ q̄ quid ē p̄dicari dicitur: q̄ de q̄libet sp̄e interrogātibus qd̄ sit id responderi cōuenit: 7 eius de q̄ respōdet sp̄e substantiā mōstrat. Sēper vō gen̄ p̄pria specie maius ē: eāq; itra ambitū sue p̄dicatōis īcludit. Quo fit: vt q̄uis in alia quoq; dispartiri gen̄ possit sp̄em tñ suā nullo mō derelinq̄t velut aīal p̄dicat̄ qd̄ de boīe: 7 boīs substantiā mōstrat interrogātibus. n. nobis qd̄ est hō aīal respōdet. Idē tñ deduci ī alia pōt: velut in equū atq; bouem: q̄ aīalia nuncupātur. Sed ita deducit̄ in diuersa: vt vñāquāq; carū sp̄em quas cōtinet: nō relinquat. Ubicūq; enī fuerit hō necesse est: vt sit aīal. hō enī aīal est. Idēq; de boue: ac de ceteris. Ergo ligdo demonstratū est nomen generis a sp̄e nullo modo separari q̄ si aliqñ generis vocabulum v̄l enūciat̄: necesse ē oīs sp̄es designari: vt si q̄s dicat oē aīal 7 boīes designabis 7 bouē: 7 ceteras oēs sp̄es sub aīalis nomīe collocatas. Que cum ita sint. Quidā testamēto mulieri argētū oē legauerat. Querit̄ an ei etiā numerata pecūia sit legata. numerata igit̄ pecūia in hac questione subiectū est: legata vō p̄dicatū. Cōsidero igit̄ in alterutro eoz̄ qd̄ nā ī sit: vt ex eo qd̄ ī ipso ē aliquod argumētū requirā v̄ deo subiectū terminū: q̄ ē numerata pecunia: habere argētū gen̄. q̄. s. affectū ē ad sp̄es suā ad quā referit̄. Que. n. ad se uicē referūt: affecta sūt: ergo qm̄ argētū omne legatū ē: 7 gen̄ sp̄em p̄pria nō relinquit: necesse ē vt numerata quoq; pecūia sit legata. Mā cū oē nomē generis legatū sit: n̄bil de specieb̄ v̄ exceptū velut si quis dicat oē aīal viuere: nō vt arbitroz̄ boīes tñ: vel bouē vel equū: vel singillatiz̄ cetera: vel vnuz̄ vel plura viuere dicit: vt tñ aliqua cū sint aīalia: vite munere carere cōtendat: sed oē prorsus quicquid fuerit aīal: viuere p̄ponere p̄ponit. Cū igit̄ oē genus. i. oē argētū legatū sit: nulla sp̄es excipit̄. At numerata pecunia argenti est sit igit̄ vt numerata quoq; pecunia legati vocabulo possit includi. Est igit̄ questio qd̄ dē vt dictū ē. An numerata pecunia legata sit argumētū ab eo q̄ in ipso est idest a genere: q̄ inest p̄priae speciei: qd̄ ita inest: vt ad id referat̄: hoc aut̄ est argētū: ab affectis vero a genere p̄dicat̄ enī vt gen̄ argētū de numerata pecunia. Interrogantib̄ enī nos qd̄ sit numerata pecunia: iure respōdem̄ argenti. Maxima p̄pō ē: cui cōuenit oē gen̄: eidē vñāquāq; sp̄es cōuenire. Quā Marc̄ quoq; Tullī diuersis qd̄ verbis sed eadem significatione p̄posuit dicens. Forma enim a genere quo ad suū nomē retinet: nūq; seiungit̄

A forma generis: quā interdū quo planius accipiatur: partem licet nominare: hoc modo. Si ita. Fabie pecunia legata ē a viro. si ei viro mater familias esset. Si ea in manum non conuenerat. nihil d̄

betur. Genus enim est vxor eius: due forme. vna matrumfamilias: he sunt que in manum conuenerent. Altera earum que tantummodo vxores habentur q̄ ī pte cū fuerit. Fabia. Legatū ei nō videtur.

Species est: que proprijs differentijs īformata sub p̄dicatione generis collocatur. Differentie vō p̄priae a ceteris eam speciebus separant atq; seiungunt velut homo cum sit aīalis species differentijs īformata ratiōabilitatis atq; mortalitatis 7 seiungit̄ ab his animalibus: que eterna sunt velut sol a Platonicis creditur 7 ab his animalibus que sunt rationis expertia. Cum igitur omnes species inter se proprijs differentijs distent: necesse est qd̄ de altera specialiter dicitur id in animalia non posse trāferri velut quod de homine dicitur specialiter: idem de equo: atq; boue nō possit intelligi. Dicitur aut̄ de specie: quotiēs genus ipsū veluti in quandam contrabit̄ portionem. Velut si quis dicat. Illud animal sibi adduci debere: qd̄ sit rationale 7 mortale. Non vtiq; de equo: vel boue: aut de ceteris: nisi tñ de boīe dictū ē intelligitur vt igitur generaliter dictum genus oīs sp̄es claudit. Cū quis dicit oē aīal: sic quodlibet animal designatū speciem facit que cui ita sint: a forma generis idest a specie generis tale sit argumentum q̄ formā generis cetero partem sepe nominat quo id q̄ dicitur planius fiat. Notius enī nomē partis ē q̄ forme. quo aut̄ dicitur forma a partibus 7 nos strictim superius dixim̄ 7 paulopost a Licerone ipso latius explicabitur. Mūc de proposito videamus exēplo. Vxor̄ sp̄es sunt due vna matrumfamilias: altera vsu sed cōmuni generis nomine vxores vocātur: sit vero id sepe vt species eidem nominibus nuncupentur: quibus 7 genera. materfamilias vero esse non poterat nisi que cōuenisset in manum: hec autem certa erat species nuptiarum. Tribus enim modis vxor habebatur: vsu: farre: coēptione: sed confarreatio solis pontificib̄ cōueniebat. Que autem in manuz̄ per coēptionē conuenerāt: hec matrefamilias vocabātur. Que vero vsu vel farre: minime. Coemptio vero certis solemnitatibus peragebatur 7 sese in coemendo inuicem interrogabant vir ita: an sibi mulier materfamilias eē vellet: illa respondebat velle. Item mulier interrogabat an vir sibi paterfamilias esse vellet. Ille respondebat velle. Itaq; mulier viri conueniebat in manum 7 vocabatur hec nuptie per coemptionē: 7 erat mulier materfamilias viro loco filie. Quā solemnitate in suis institutis. Ulpianus exponit. Quidam igitur extremo iudicio omne fabie vxori legauit argentum: siquidem fabia ei nō vxor tñ verum etiā certa sp̄es vxoris idest materfamilias esset: querit̄ an vxori fabie legatū sit argentum. Vxor fabie subiectum est: legatum argentū p̄dicatū. Quero igit̄ quod nam ex his argumētum sumere possim: que in questione sunt posita. ac video vxori duas inesse formas: quarum vna tñ vxor est altera materfamilias: que in manuum conuētiōe perficitur q̄ si fabia in manuz̄ non conuenit: nec materfamilias fuit: idest non fuit ea species vxoris: cui argentum omne legatum. Quocirca quoniam id qd̄ de alia specie dicitur in aliam dici non conuenit cūq; fabia p̄ter eam speciem sit: que in manuz̄ conuenit: idest que materfamilias sit: 7 vir matrefamilias legauerit argentum. nō videt̄ fabie esse legatū. qd̄ igit̄ vt deū ē an vxori fabie oē argētū legatū sit: subiectū vxor fabia: p̄dicatū vero legatū argētū argumētū

In topicorum Cicero. Commentario. lib. ii.

ab eo quod est in ipso de quo queritur: id est ab eo quod est in vxoze de qua queritur. Est autem in vxoze: de qua queritur species vxoze: ea. s. que in manu non conuenit: quod ad eam affecta est. Ois. n. spes ad suum genus refertur. i. ois forma factum est igitur argumentum ab eo quod est in ipso ab affectis a forma generis. Maxima propositio est: quod de vna specie dicitur: idem in alteram non conuenire

Ad similitudinem hoc modo. Si edes crese corruerunt: vitiumue faciunt quarum usufructus legatus est: heres restituere non debet nec reficere: non magis quam seruum restituere si is: cuius usufructus legatus esset: deperisset.

Similia dicuntur: que eiusdem sunt qualitatis: ex quibus hoc modo sumitur argumentum. Quidam testamento edium usufructum legauit. i. concessit edes: ut is alius dum viueret: vteretur be ceperunt vel vitium facere. i. ruinam minari vel et corruerunt. Idem igitur ab herede is cui edium usufructus legatus est: ut eam sibi edium que a testatore legata sunt: damna compeset: et edes que vitium fecerunt vel corruerunt restituat. Queritur an eam edium quare usufructus legatus sit vitium vel ruinam heres restituere cogatur: Idem igitur subiecta quidem oratio est: veluti quidam terminus edium quarum usufructus legatus sit: rufa vel vitium. Predicata vero oratio loco termini constituta: ab herede restitutio. Sumo igitur a simili argumentum hoc modo. Quonia si quis seruum usufructum legauerit: isque seruus aliquo modo deperit non cogitur restituere heres seruum. Me nunc quod cogit heres restituere edes: que in usufructus legatę ruinam: vitiumue fecerunt. Similis est. n. serui usufructus legatio edium usufructus legatio. Simile est seruum in usufructum legatum si deperierit: ab herede non restitui et edium in usufructum legatum vitium vel ruinam heres restituere cogatur. Termini vero subiectus quidem edium in usufructum legatum vitium vel ruinam: predicatur autem ab herede restitutio. Argumentum vero ab eo quod in ipso est. i. ab eo quod inest vel ruine vel vitio edium in usufructum legatum. Idem autem est affectum. i. similitudo. Ois enim similitudo ei inesse perpenditur: quod est simile. Similitudo vero est serui usufructus legati pecunias: quem restituere heres non cogitur. Maxima vero propositio similibus rebus eadem conuenire.

A differentia: non si vxori vir legauit argentum omne quod suum esset. Idcirco que in nominibus fuerint legata sunt. Adul. um enim differt in archane positum sit argentum an in tabulis debeatur.

In rebus plurimum differentibus quod de altera earum dicitur: non videtur in altera conuenire. Idem cum ita sit quidam argentum suum omne legauit vxori. Illa pecunia quoque que in nominibus debebatur: suam esse dicebat quod ois pecunia nomen vocaretur argenti. queritur an id quoque argenti quod in nominibus debebatur: legatus sit. hic igitur subiectus est terminus argenti: quod in nominibus debetur legatum vero predicatur. A differentia igitur facimus argumentationem hoc modo. Idem de plurimum differentibus reb' intelligi non potest. Plurimum vero differt argenti in archa ne sit positum: an in nominibus debeatur. Illa que posita in archa pecunia est: iuris est nostri. In nominibus vero debita non est nostra. Illa quod mutuum datur ex meo: sit accipientis: atque ideo non cogitur eandem

ipsam pecuniam debitor restituere creditori sed aliam tantam. In archa vero posita pecunia: et in nominibus debita: non sunt argenti vel pecunie species: sed differentie. nam argenti species signatum ac non signatum esse dicte sunt. qualitas vero pecunie in possessione posite vel non posite sed non modis omnibus aliene in his differentiis constat: ut alia sit in archa posita. reliqua in nominibus debeatur: atque hoc idcirco dictum est: ne quod non a differentiis: sed a specie argumentatione ductam putaret. qualitas. n. substantialis non species: sed differentia annumeratur. Cum igitur suum omne quod fuerit argentum: vir vxori legauerit: cuius manifestum sit: id ad eam pertinere: quod fuerit suum legantis. i. quod in archa fuerit conditum non potest intelligi de eo quod in nominibus debeatur. quonia si cut dictum est id quod in nominibus debetur: ab eo quod in archa positum est: plurimum differt. facta est igitur argumentatio ab eo quod in ipso inerat: de quo querebatur. querebatur vero de argenti in nominibus debito. In hoc vero inerat propria differentia: qua ab alio differabat argento eo scilicet quod in archa positum fuerat. Idem vero est affectum. i. a differentia. Maxima vero propositio: de reb' plurimum differentibus idem intelligi non posse.

A contrario autem sic. non debet ea mulier: cui vir bonorum suorum usufructum legauit cellis vinariis et oleariis plenis relictis: putare id ad se pertinere. Usus enim non abusus legatus est. ea sunt inter se contraria.

Quod de aliqua re dicitur: id in eo contrario non potest conuenire. Idem. n. de duobus contrariis intelligi nullo modo potest. quodam igitur supreme voluntatis arbitrio vxori bonorum suorum usufructum legauit: mulier igitur cellas vinarias et oleariasque plenas ad usufructum proprium deuocabat. queritur an penus quoque usufructus legatus sit: penus igitur subiectus est: legatio predicatur: a contrario igitur sumitur argumentum hoc modo vtinam bis que nobis vtentibus permanet: bis vero abutimur que nobis vtentibus perit. ergo cum permanere ac perire contraria sint: usus quoque atque abusus contraria necesse est ut dicentur: quod si cetera quod vtendo permanet: celle autem vinarie atque olearie vtendo consumuntur. aliarum quod vtendo usufructus esse potest: penus vero non potest usus esse: sed potius abusus: ergo cum vir vxori usufructum bonorum legauerit: non potuit legare contrarium: quod est abusus: est vero abusus vini atque olei: vinum igitur atque oleum ad usufructum mulieris non potest pertinere. Argumentum ab eo quod in ipso est: de quo agit. i. ab usufructus legatione atque ab affecto. i. proprio contra vero in contrariis non ita sunt tanquam diffinitio in eo quod diffinit: sed tanquam relatio. Ois. n. relatio in rebus: oiaque contraria non id quod sunt. i. qualitates sed hoc ipsum quod contraria sunt: in contrariis esse dicuntur: quod non sunt qualitates proprias: sed sunt plurimum distantia sibi inuicem conferuntur. Maxima propositio est. quod alii cui conuenit: id eius contrario non conuenire.

A adiunctis. si ea mulier testamentum fecit quod se capite nunquam diminuit. non videtur ex edicto patris secundum eas tabulas possessio dari. Ad id igitur enim: ut secundum seruatorum: secundum exulum: secundum puerulorum tabulas possessio videatur ex edicto dari.

Adiuncta sunt: que proximum ac finitimum locum tenent ut si unum eorum quolibet extiterit in domo: alter quoque vel extiterit se vel extare: vel extitit esse videatur. hec. n. sibi quasi vicina sunt. que vero in existendo sibi sunt proxima: hec vel antecedere

dere re volūt: vt amor sepe cōcubitu: vel sit eē: vt pal
lor et timor: vel euenire posteri: vt post iracūdiam ce
des. Saq̄ ē adiūctorū natura vt separi qdē possint:
tñ se se iuicē monstrēt. Mā neq̄ q̄ amauit: necessario
potit: ē: et sepe q̄ potit: ē: nō amauit. Nec q̄ pallet ne
cessario timer: et sepe non timens pallet nec ex necessi
tate iratus occidit et occidit sepe aliq̄ nō irat: sed tñ
si de singulis ingrat̄ eū cōcubuisse q̄ amauit et pallere
q̄ timet: et occidisse q̄ fuerit iratus: verisimile est non
q̄ ita necesse sit: s̄ q̄ ex vicinis vicina colligim̄. Mā
qd̄ ad exemplū attinet huius argumenti: bec similitu
do ē. Lapitis dimlutio est prioris stat̄ pmutatio. Id
multis fieri mōis solet vel maxima: vel media vel mi
nima. Maria ē: cū et libertas et ciuitas amittit̄ vt de
portatio. Media vō i qua ciuitas amittit̄: et retinet̄
libertas vt i latinas colonias trāsmigratio. Minima
cū nec ciuitas: nec libertas amittit̄: s̄ stat̄ poris q̄lita
tis imutat̄ velut adoptatio aut q̄buslibet alijs modis
por status retēta ciuitate potuerit smutari. Muliere
vō ātūquo iure tutela ppetua cōtinebat. recedebāt ve
ro a tutoris ptāte q̄ i manū viri cōuenissent itaq̄ fie
bat eis poris stat̄ pmutatio: et erat capite diminuta:
q̄ viri uenisset i manū. Quedā igit̄ q̄ si nūq̄ capite
diminuit̄. i. q̄ i manū viri minime uenisset sine tu
toris actoritate testamētū facit. Querit̄ an s̄ eius ta
bulas ex edicto ptoris debeat dari possessio. M̄ic sub
iectus qdē termin̄ mulieris nūq̄ capite diminute ta
bule: p̄dicat̄ vero possessionis cōcessio. Sumit̄ ergo
ab adiūctis argumētū hoc mō. Mā si s̄ mulieris ta
bulas nūq̄ capite diminute possessio deē nihil cāe ē
cur nō s̄ pueruloꝝ quoq̄ et seruoꝝ tabulas ex edicto
ptoris possessio p̄mittat̄. Quid. n. officere potest: ne
s̄ mulieris nūq̄ capite dimlute tabulas possessio
deferat̄. Id. s̄. q̄ ea que testamētū cōfecerat: sui non
fuerit iuris: qd̄ idē et de pueris et de seruis dici pōt.
Illoꝝ. n. etas: illoꝝ cōditio i alteri s̄ sita et ptāte. Adiū
git̄ ergo si s̄ mulieris q̄ i suo iure nō eēt: tabulas pos
sessio deē s̄ pueruloꝝ quoq̄ et seruoꝝ tabulas posses
sionē dari: q̄ sui iuris minime sint. Qm̄ qdē illi sub tu
toris: illi sūt sub domini ptāte. Proximū nāq̄ ē rei d̄
qua querit̄: qd̄ ei ē s̄: et postea exis: vt s̄ seruoꝝ
pueroꝝq̄ tabulas bonoꝝ possessio deē: si illud qd̄ ē i
qōne p̄cedit̄. Querit̄. n. an s̄ mulieris tabulas nūq̄
capite diminute possessio deē. Quā rē cōseq̄: vt si id
fiat: s̄ seruoꝝ quoq̄ pueroꝝq̄ tabulas deferat̄. qd̄
q̄ fieri nō op̄: ne rei quidem p̄cedentis existere debe
bit exēplū. Nec tñ necessaria ē cōsequutio: s̄ vicina.
Mā fieri potest: vt id recipiat̄ solū s̄ mulieris tabu
las possessiones dari: nō vō id vt s̄ tabulas seruoꝝ:
vel pueroꝝ possessio cōcedat̄. Sed proximū est: vt q̄
nūc hoc recepit: posteri illud admittat. Est igit̄ argu
mētū ab adiūctis. i. ab eo qd̄ i ipso heret de quo que
rit̄: ē at̄ qd̄ de mulieris nūq̄ capite dimlute tabulis:
ab affectis. s̄. ab adiūctis. Maxima propositio: ex ad
iunctis adiuncta perpendi.

Ab antecedentibus autem et consequentibus et repugnantibus hoc modo. Ab antecedentibus. si viri culpa factum sit diuortium. et si mulier nunciū remisit tamen pro liberis manere nihil op̄.

Antecedentia sunt quibus positus aliud necessario consequatur: licet illud quod antecedit minus sit atq̄ posterius. Minus quidem: vt si homo est: animal est hoc enim minus est animali: et tamen posito homine consequit̄: vt animal sit. Posterius vero: vt si pepe

rit cū viro cōcubuit posteri ē. n. peperisse q̄s p̄cubuit
se cū viro aliquotiens vero et qd̄ equale: et qd̄ simul et
qd̄ prius est ponit̄: vt antecedens: Equale quidem: vt
si homo est: risibilis est. Simul vero vt si terre obie
cta ē luna: deficit: et hec sibi conuertuntur: vt s̄ fia fiāt
antecedentia. vt si risibilis est homo ē: et si luna defe
cerit terre adsit obiectio. An̄s vero prius est: vt si ar
rogans ē: odiosus ē. p̄d̄ ē. n. arrogās: posteri odio
sus. Illud tñ i oib̄ manet positus antecedentib̄ necessa
rio p̄tia trahi. Exempli vō talis ē explanatio ciuitas
tis. Rōane iure liberi retinentur i patrū arbitrio: vs̄
q̄s dū tertia mancipatione soluāt̄: ergo si q̄s diuortiu
stercessisset culpa mulieris: parte quadā dotis p̄ libe
ro nūero mulctabat̄. De qua re p̄ Paulus institutoꝝ
libroꝝ sc̄do titulo de dotib̄ ita disseruit. Si diuortiu
ē matrimonij: et hoc sine culpa mulieris factū ē dos i
tegra repetet̄ q̄ si culpa mulieris sc̄m̄ ē diuortiu: i sin
gulos liberos sexta pars dotis a marito retinet̄: vsq̄
ad dimidiam p̄tes dūtarat dotis. Quare qōnū quod
ex dote conquir̄ liberoꝝ est: qui liberi i patris pote
state sunt. id apud virū necesse est permanere. facto
igitur diuortio cōtenditur. An dotis pars pro liberis
.i. vel liberoꝝ causa: vel q̄ p̄ numero liberoꝝ retine
bat̄: ap̄ virū debeat p̄māere. M̄ic subiectū qdē ē fa
ctū diuortiu a muliere nunciatus: predicatus vō ap̄
virū sexte partis dotis post diuortiu permāsisio. Que
stio an post diuortiu: factū muliere nūciū remittente
sextam dotis p̄te apud virū māere oporteat. Quero
igit̄ si ab antecedentib̄ argumētū faciendū est qd̄ afice
dat: qd̄ p̄cedit̄. At si viri culpa factū ē diuortiu: video
mulierē dotis p̄te nō mulctari: et si p̄tia repudij nun
ciū misit. Qd̄. n. accessit vt viri culpa fieret diuortiu
id nō p̄mittit: vt dotis ps mulieri pereat: q̄uis p̄tia
repudij nunciū mittat. M̄o. n. q̄ prior repudiū nūcia
uit dotis p̄te mulctanda est: sed absoluenda poti⁹ dā
no: q̄ nō sua factū est: s̄ viri culpa diuortiu. Igit̄ afi
cedēs ē viri culpa factū diuortiu: p̄tis vero dotis par
te nō retineri. Mā si hoc ē illud ē: argumētationē vō
faciā hoc mō. Si viri culpa factū ē diuortiu: et si mu
lier repudij nunciū misit nullo mō tñ dotis p̄te: mul
ctada ē s̄ viri culpa diuortiu factū est. Non igitur iu
re mulier dotis parte mulctabit̄ q̄ si non mulctabit̄
dotis p̄te nihil in viri domo liberoꝝ cā dotis nose re
liquet̄. S̄ nō mulctabit̄ dotis p̄te. et nihil igit̄ ap̄
virū dotis p̄ liberis relinquetur vtriusq̄ vero cōclu
sio fillogismi est bec. Si igit̄ viri culpa factū ē diuor
tiu: p̄ liberis māere nihil op̄. Argumētū ab eo qd̄ i
ip̄o est de quo agitur. Uersatur quippe intētio de do
tis parte: eiusq̄ apud virum post diuortium: qd̄ vroꝝ
prima nūciauerat: retentione: hoc vero antecessit viri
culpa qd̄ q̄ p̄cedēs ē: affectū ē. Oē. n. qd̄ p̄cedit ad
id quod sequitur: necesse est vt referatur. Maxima
propositio est: vbi est antecedens: ibi erit consequens
at in hac questione est antecedens idest viri culpa fa
ctum diuortium. Ibi igitur consequens erit sextans
non retineri. Cur aut̄ ita superius argumētū cōclu
sionibus interuerim: cum de his Marco Tullio lati⁹
exequēte tractauero: euidentius apparebit.

Ab consequentibus si mulier eius fuisset nupta cū eo: cum quo cōnubium non esset nunciū remisit. quoniam qui nati sunt. patrem non sequuntur: pro liberis manere nihil oportet.

Cōsequētia sunt: que cū fuerint antecedentia posita cōsequūt̄: veluti si dicam⁹. Si hō est animal est: ani

In topica cice. cōmentarioꝝ liber. iiii.

mal est consequens: sed in proposito exemplo non satis apparet a consequentibus argumētū: sed ab antecedentibus potius: quod paulo post liquebit. filij non iure suscepti i patrum non erant ptate: sed matres potius sequebant. Non aut omnibus erat cōnubiū cū Romanis: nec erant iure nuptie tractate: quod non aut iter ciue Romanā: ciuemque Romanū iniebat: aut cui pater cepit: populūque ciuitatē vel cōnubiū pmisisset. Eo. s. modo ut in ptatem parentū liberi redigerent. Illud quoque videndū quod ex impari matrimonio suscepti: non patrem sed matrē sequuntur. ergo quedā romana vel cum latino: vel cum peregrino vel cum seruo: cū quo cōnubij ius non erat: nuptias fecit: dotem contulit: factoque inter eos diuortio tendit: an nupte mulieris cū eorum quo cōnubij ius non erat: apud viros dotis pars post diuortium debeat pmanere. Hic subiectū quodam est. nupta mulier. cū quo cōnubiū non erat. predicatū vero dotis ptis apud virū post diuortium retentionis iure pmanio. Sumit ergo a consequentibus argumentū hoc modo. Nam quod nuptias fecit cū eo: cuius quo cōnubij ius nullum est: id cōsequit: ut liberi patrem non sequant. Si aut liberi patrem non sequunt: ne in patris quidem sunt ptate. at si in patris ptate non sunt: matris applicantur: apud viros dotis pars non poterit pmanere. Hic igitur antecedens est: cū eo cum quo cōnubij ius non erat: nuptie. Consequens nihil pro liberis dotis nomine manere oportere. Concludat argumentatio: quoniam non pmisso cōnubio liberi qui procreantur: patrem non sequunt. Ille dotis quidem pars apud patrem pro liberis manere debet: quoniam quidem non patres filij: sed matrē sequuntur. Probatur igitur per liberis manere nihil oportere ex hoc quod cū eo mulier nuptias fecit: cū quo cōnubij ius non erat. hoc vero erat antecedens. Non ergo a consequenti sed ab antecedenti potius factum deprehendit argumentū. quod si per id quod nihil dotis nomine manere oporteret: probaret eā nuptias cū eo fecisse: qui cū cōnubij ius non esset: recte a cōsequentibus argumentū factum esse diceret. fieret vero a cōsequentibus argumentū. Si ita poneret. Si quid ex dote pro liberis manere oporteret: quod patrem liberi sequuntur cum eo nupta esset mulier: cuius quo cōnubij ius erat: assumo quod est cōsequens. Sed mulier cuius eo nupta non est cum quo cōnubij ius erat: concludo antecedens. Nihil igitur dotis pro liberis manere oportebit: quod patrem liberi non sequunt. Argumentū ab eo quod in ipso est: de quo querit. Querit enim de his nuptijs quoniam nullū fuerit iure cōnubiū. Ex affectis. De. n. p. his ad id quod precedit referit. Maxima propositio est. vbi cōsequens non est: ibi ne antecedens quidem esse potest: ac de his erit alius vberi differendi locus.

Ab repugnantibus si paterfamilias vxori ancillarum vsumfructum legauit a filio: neque a secundo herede mortuo filio mulier vsumfructum non amittet. quod enim semel testamento alicui datum est: id ab eo inuito cui datum est. auferri non potest. pugnat. n. recte accipere. et inuitum reddere.

Secundus heres dicitur qui heredi instituto substituitur veluti si quis filium instituat heredem: scribatque: si bis filius intra pubertatem decesserit: nepotem: vel quilibet alium heredem esse oportere. Nepon igitur vel quilibet alius secundus heres dicitur. repugnatio sunt: que (ut dictum est) contraria cōsequunt: si ipsa contrariis cōparent. Quidam igitur heredem testamento scripsit filium: eiusque secundum substituit heredem vxorisque

sue ancillarum vsumfructum legauit a filio: dixitque ut vxori filius eius vsumfructum ancillarum permitteret: neque illud adiecit: ut etiam secundus heres eundem vsumfructum mulieri concederet. Successit filius: et mulieri ancillarum contulit vsumfructum. Illo mortuo intra pubertatem: agit secundus heres: et vsumfructum ancillarum mulieri extorquere conatur dicens vsumfructum ei a filio legatum: a se vero minime. Queritur vtrum ea mulier legatum: quod testamento acceperat inuita possit amittere. Hic igitur subiectum est legatum quod testamenti iure recte accepit. Predicatum vero inuita posse amittere. Sumo igitur argumentum ab repugnantibus. Repugnatio vero est si id quod contrarium consequens est: alteri contrario cōparetur velut in hoc ipso: quod tractamus exemplo recte accipere et non recte accipere contraria sunt sed non recte accipere comitatur inuitum reddere. Iure enim inuitus reddit qui non recte accepit. Repugnat igitur inuitum reddere ei quod est recte accipere faciemus igitur argumentum sic. Qui testamento accepit recte accepit. Quod autem recte accipit: inuito ei quod semel recte acceperit auferri non potest. At mulier testamento vsumfructum ancillarum accepit. Idem igitur inuito non poterit auferri. Argumentum ab eo quod in ipso est: de quo agitur. i. de eo quod recte acceptum est. In ipso vero est velut affectum contrarietatis modo ut superius dictum est. Est autem argumentum repugnatio. Maxima propositio est repugnatio conuenire non posse.

Ab efficientibus causis hoc modo. Omnibus est ius parietem directum ad parietem communem adiungere. vel solidum vel fornicatum. At si quis in pariete communi demoliendo damnum infecti promiserit. non debet prestare. quod fornicati vitii fecerit. Non enim eius vitio: qui demolitus est. damnum factum est. sed eius operis vitio quod ita edificatum est. ut suspendi non posset.

Clausurarum quidem multa sunt genera que Cicero paulo posterius diuidit. Sed nunc de efficientibus causis disserit argumento. Efficiens vero causa est que precedit aliquid effectum est: non tempore: sed proprietate nature velut in hoc quod nunc declaramus exemplo. Damnum infecti promissio est quotiens quis promittit. Si quod damnum eius opera contigerit: sua restitutione esse pensandum. Ius autem est parietem communi parietem alium vel fornicatum id est arcum hntem: vel directum continuos iungere. Quidam igitur ad parietem eodem alium extrinsecus parietem iunxit: deditque satis damnum infecti. Locus autem paries fornicatus fuit. i. arcum hntem vel signum eam fabricam sustinens. adiungente igitur eo quod satisfecerat: et ut adiungeret: demoliente partem parietis: quo iunctura coheresceret: vitium communi parietis fecit. queritur an damnum infecti promissio cogat eum qui promiserit vitium restituere. Subiectus terminus: damnum infecti promissio predicatus vitij restitutio. Sumimus igitur argumentum a causis hoc modo. Si enim is qui damnum promisit infecti: eius vitij causa fuit: restituere debet vitium quod eius accidit culpa. quod si ea natura parietis fuit: ut suspendi: sustinerique non posset. fornicati. n. parietis non ea natura est: ut suspendi queat: parietis potius fornicata: quam demolientis culpa vitium fecisse videbitur. atque ita non cogitur restaurare vitium qui se damnum infecti promissione constrinxerit. fiet igitur argumentatio hoc modo. si penes parietis formam constitit: ut eo adiungente parietes: qui damnum infecti promiserat vitium fieret: id vitium qui promisit soluere non cogitur fuit

fuit autem cā paries vt vitū fieret: qui ea fuit natura: vt suspendi sustineriq; nō posset. Non igitur qđ founit vitū fecerit: restaurare d; q dāni pmissit ifecti Argumētū ab eo qđ i ipso ē de quo agit̄ idest i vitij restitutiōe: ex affecto idest cā. Causa. n. vitij forma ē parietis: nō culpa cōiungētis parietē. Itaq; sc̄m ē vt founit vitū faceret: q cā vitij cū absit ab eo q parietē iunxit: abest ēt eiusdē vitij restauratio: Maxima ppositio: vnāquāq; rem ex causis spectari oportere.

Ab effectis rebus hoc modo. Cum mulier viro in manum cōuenit. omnia que mulieris fuerint viri sunt dotis nomine.

Effecta sūt que aliquib; efficiuntur causis: nō tpe precedentib;: sed natura velut si queratur. Uxor defuncta q i manū viri cōuenit: an eius bona ad virū ptineat. In q dōne bona vxoris defuncte: q i manū viri cōuenit: subiectū ē: ad virū at ptinere p̄dicatū est. Quero igitur argumentum ab effecto: dispicioq; qđ p̄fecerit ipa i manū viri cōuentio: atq; ex eo argumētū traho. id autē ē: oīa viri dotis nomine fieri: queq; mulieris fuere. Ipsa igitur i manus cōuentio: oīa q mulieris fuere: viri fecit dotis noīe. Nō p̄cedens tpe s; statim pp̄ia vi nature. Nā vt i manū queq; cōuenit: moy ei; bona dotis noīe virū sequūt. facio igit̄ argumētū sic. Si mulier q defuncta ē: i manū cōuenit i manū cōueniētis mulieris bona viri sunt dotis nomine. Nec quoq; bona de qb; agit̄ viri sūt. Argumētū ex eo qđ i ipso ē: de quo agitur: cōtinet. Agitur .n. de eius bonis que i manū cōuenit. s. ab effectis. i. a cause effectis. Effectū nāq; ē i manū cōuentio: oīa q mulieris sūt: viri fieri dotis noīe. quāq; hic quoq; nō ab effectis: sed a cā factū argumētū monstret eē. Ostēsum est enim fieri viri dotis nomine: qđ mulieris fuerit: ex eo quod mulier in manū cōuenit: s; bec causa ē: vt q mulieris sūt: viri sūt dotis noīe. S; dicat quis ex eo qđ ea que mulieris erāt viri sūt dotis noīe id approbari q defuncte bona ad virum debeant ptinere: sed q mulieris sunt: ea viri fieri dotis noīe: r bona ad virū ptinere: vel idē ē: vel neutrum alteri causa ē: vel si quis dicat eam eē cām: vt bona mulieris viro debeant cedere q per in manus conuentionem: viri facta sunt dotis noīe a causa rursus: ac si ab effectis factū eē argumētū putabit: idest a dote. ab effectis vero nō oportet aliud nisi causam probari. Eset vero ex effectis argumētū: vt ex eo cā pbaretur hoc modo. Si qstio eēt an mulier i manū viri cōuenisset: r idubitatum haberetur oīa que fuisset mulieris: viri facta dotis noīe dicerentur ita. Si oīa que fuere mulieris: viri facta sunt dotis noīe. Sed oīa q fuere mulieris: viri facta sunt dotis noīe: mulier igitur in manum viri cōuenit. Maxima ppositio: causas ab effectis suis non separari.

A comparatione autem omnia valent. que sunt huiusmodi. Quod in re maiore valet. valeat in minore. At si in vbe fines non regantur. nec aqua in vbe arceatur. itē s. Qđ i minore valet. valeat i maiore. Licet idē exēplō conuertere. Itē quod in re pari valet. valeat in hac que par est. At quoniam auctoritas vsus fundi biennius est. sit etiam ediū. At in lege edes non appellantur. r sunt ceteroz; omnium quozum annuus est vsus. valeat equitas que paribus in causis paria iura desiderat.

A comparatione locus qui dicitur: Tripartite scindit̄

Aut. n. a comparatiōe maiorū. aut a cōparatione minorū. aut a cōparatione parū nascit̄. A cōparatione igitur maiorū ē: quoties maiora minoribus cōparat̄ hoc modo vt qđ i re maiore valet: valeat in minore. fit enim questio an in vbe aquam liceat arceri. In hac igitur subiectus est termin; i vbe aqua. p̄dictus catus vero ē ius arcēdi. Regi fines dicuntur: quoties vnusquisq; ager proprijs finibus terminat̄. Arcet vero aqua q eā p sua spatia meare nō patitur. facimus igitur argumētū sic. Qm plus ē regi fines: minus vō arceri aqua. si in ciuitate fine: nō regūtur qđ maius ē: ne id qđ ē minus ē: fiet: vtaqua i ciuitate arceatur. Hic igitur sumptū ē argumētū ab eo qđ in ipso beret: de quo qrit̄. Querit̄ vō de arcēde aque iure ab effecto. s. idest a maiore qđ referē ad id qđ minus est. Notādū vō q Tullius maximā ppositionē argumentationi iclusit hoc mō: Qđ i re maiore valet: valeat i minore: r deinceps ea misus argumētationē expedit: vt manifestius appareat: id qđ primo volu mine cōmemoratū ē: has maximas p̄pōnes aliquoties qđ argumētatiōib; icludi: vt i p̄nti mōstrat̄ exēplo. alias vō vires argumētatiōib; dare: vt i supiorib; exēplis loq; q si idē cōuertam; exēplū dicem; qđ i re minore valet: valeat ēt i maiore. At i vbe ag arceat: regētur igit̄ fines. Hic tñ qđ pmutat̄ hoc mō. Querit̄ enī an i vbe fines oporteat regi. Sed a minore sumit̄ argumētū. i. ab arcēda aq; vt sit hic quoq; argumētus ab eo qđ in ipso est: idest ab eo quod est in regēdis finib;. Ab effecto. s. idest a minore. Id enim qđ min; ē: effectū ē. Illud nāq; respicit ad qđ cōparat̄. Hic quoq; maxima ppositio a Tullio posita ē: eaq; ē. qđ. n. i re mīore valet valeat ēt i maiore. A parib; vō sit similiter cōparatio. necesse ē enī vt valcat equitas que parib; i reb; paria iura desiderat. Plus rimax igit̄ rez vsucapio ānua ē: vt si qs eis āno cōtinuo fuerit vsus: r firma iuris auctoritate possideat. velut rē mobilē. fūdi vō vsucapio biēnij tps spatio ptinet: de edib; i lege nihil ascriptū ē. Querit̄ ergo vsus ediū vno ne āno an biēnio capiat̄. faciem; a parib; argumētationē: r qm imobilū eā possessio est: edes vō imobiles sūt: vt biēnio fūd; vsucapit̄: ita ēt opz edes vsucape biēnio possidētē. Eqtas. n. parib; i reb; paria iura desiderat. Que ēt maxima ppositio a Tullio clarissime posita ē: s; exēplū restrictū dictū ē nec p̄mptissime ad itelligēdū. Ita namq; ait: vt qm vsus auctoritas fūdi biēniū ē: sit ēt ediū: hic igit̄ ediū vsus auctoritate biēnio fieri sentit: s; adijcit at i lege edes si appellat̄: r sic sūt ceteroz; oīuz quoz; ānu; ē vsus: hic rursus edes i his videt̄ ponere: q ānuo vsu capiūt: r cōcludit̄ nihil diffinēs: nisi valeat eqtas q parib; i causis paria iura desiderat: sed videt̄ ita dictū: qm imobiles sūt edes: vt fūd;: biēnio vō fūdus vsucapit̄: edes quoq; biēnio vsucapit̄: r sibi ipse rursus opponit: s; i lege. vij. tabular; de edib; nihil ascriptū ē: r iter eas relicte sūt res taciturnitate legis q; est vsus ānu;. Nā cū d fūdo p̄scriberet lex biēnij vsu capionē tacuit edes. r bis poti; hac taciturnitate eas iūrit: quaz; ānu; ē vsus. S; soluit obiectiōne: ita. s. eqtas pib; i reb; paria iura desiderat. Itaq; qm eque fūd; atq; edes imobiles sūt: eā biēnio vsucapit̄ur. sc̄m est igit̄ hic quoq; argumētū ab eo qđ in ipso ē: de quo agit̄. i. ab affecto pari. Nā cū agat̄ d ediū possessionē: argumētū sumptū ē ab vsucapione fūdoz;. Ex peditis igitur bis locis q i ipso de quo agitur inherere bāt. Nūciā loci ei; que dixit esse extrisecus: ponit exē

In topica ciceronis commentarioꝝ liber. iiii.

plū. Sic vō est qui sumit ab auctoritate iudicij loc⁹ valde pbabilis: et si n̄ marie necessitatis. Que. n. necessaria sūt: hec ex ip̄a cōsiderant nā. Que vō pbabilia sūt: plurimoz iudicij expectāt: ea nāqz sūt pbabilia: q̄ vidēt vel oib⁹: vel plurib⁹: v̄l marie famosis: atqz p̄cipuis: vel s̄m vnāquāqz artē sciamqz eruditis: vt qd̄ medico i medicina: geometre i geometria: ceterisqz in propria studiorum facultate versatis: de quo extrinsecus loco sic loquitur.

Que autē assumuntur extrinsecus. ea maxime ex auctoritate ducuntur. Itaqz greci tales argumentationes ἀτῆχνοῦσ vocant id est artis expertes. vt si ita respondeas.

Alia q̄ppe argumēta sūt: q̄ ip̄e elicit orator: atqz ip̄e quodā mō ex designatis locis sibi cōparat: et ip̄a facultate cōgrit. Alia q̄ extrinsec⁹ posita nō ip̄e inuenit: s̄ p̄ sentib⁹ vtiē et paratis: veluti testimonia: tabule: fama ceteraqz deqbus. **M. T.** lati⁹ tractaturus ē. Nō enim sibi ip̄e testimōia parat orator: s̄ paratis vtitur: nec ip̄e iudicij facit: s̄ iā posito ac sp̄ōtaneo rumore veniēte vtiē ad causam. atqz idcirco hos locos greci ἀτῆχνοῦσ vocant. i. artificiales. atqz vt **Tullius** dixit artis expertes q̄ enī nō p̄prio oratoris artificio cōparātur: sed se extrinsecus venientia subministrant. Hec iure artis expertia appellata sunt. huius exemplum est: vt si ita respondeas.

Quoniam. **P.** Scevola id solum esse ambitus edij dixerit quantum parietis cōis tegendi causa tectum proiceretur. ex quo tecto in eius edes qui protexisset aqua deflueret. id tibi ius videri.

Soluz ābitus edij ē: quātū soli edij ābitus claudit Scevola igitur dixit id esse ābitus edij solū qd̄ tecti diffusioe tegeret. Manifestū ē enī tecta lati⁹ fundi: nec parietib⁹ adequari vt stillicidiū lōgi⁹ cadat q̄ cuz ita sint: qd̄ parietē cōez tegere nitebat. q̄rit an sit aliqd̄ ius tegēdi: respōdeas tu inquit **Licero** **T**rebati id ius ē tegēdi parietis cōis: vt i ei⁹ q̄ tegat aliqd̄ qd̄ libet tectū stillicidij aq̄ fūdāt: alias n̄ ē iuris: vt tegat qz parietē stillicidio i vicini tecta defluēte. Hec enī stillicidij seruitus noua nisi cōfētiēte vicino nihil iuris h̄z. Sed si huic respōso opponat. ne sic qd̄ vt tegat ē iuris: qm̄ qd̄ edij solū tātū ē q̄stum cuiusqz parietes claudūt. Qui vō tegit tectū lōgius mittit. Tu inquit respōsus tuū Scevole auctoritate firmabis dicēs Scevolā respōdisse: hoc ē solū ābit⁹ edij q̄stū tectū p̄iceret: n̄ q̄stū parietes ābirēt. Ius ē igitur p̄icere tectū: q̄ i tra ābitū adhuc suaz edij tegit sed ita vt in suaz tectū aqua defluat: nec vicino noua noceat seruitute. In qua qōne neqz a subiecto: neqz a p̄dicato termino ductuz est argumētū qd̄ in his locis cōsiderari moris ē: q̄ i ip̄is herēt d̄ qd̄ agit terminis: vt i oib⁹ exēplis ē diligētissime declaratū. S̄ qz sumit argumētū extrinsec⁹: dubitationi iudicij cuiuslibet opponit: vt nūc Scevole cui⁹ auctoritate respōsum est. atqz ideo ex loco qui vocatur extrinsec⁹ sumptum dicitur argumentum.

His igitur locis qui sūt expositi ad omne argumentuz tanq̄ elementis quibusdam significatio et demonstratio ad reperienduz datur. **A**truz igitur satis est: tibi quidez taz acuto et taz occupato puto. Sed qm̄ aviduz hominez ad has discendi epulas recepi. sic accipiā. vt reliquiarū sit potius aliquid. q̄ te hinc patiar non satiatum dilcedere.

Omne elementū principij est eius rei: cuius elementū esse p̄pedit. Nā eius qd̄ ex elementis fit: ipsa elementa necesse est loco ēē principij. ergo qm̄ loci superi⁹ designati argumētoꝝ q̄si qd̄ā p̄ncipia sūt ip̄i. n. sūt q̄ p̄tinet argumēta. oē autem qd̄ p̄tinet: ei⁹ qd̄ p̄tinet p̄ncipij est. Idcirco ait **Licero** veluti quedā elementa argumētoꝝ videri locos hos quos supi⁹ posuit. cautis simeqz adiecit q̄si qd̄ā elementa. Nō. n. itegre elementa s̄ q̄si i similitudie elementoz sūt hi loci: q̄ i argumētis efficiēdis sumūt. Idcirco qm̄ argumētoꝝ qd̄ā vidēt ēē p̄ncipia. alioqn elementū oē minima ps ē ei⁹ qd̄ elementū ē. et id qd̄ ex elementis efficit: p̄tis vice p̄iungit: vt lre orationez. at vero locus non ps argumenti sed totuz est. est enim significatio quedam: et demonstratio ad repiendum argumētum data: vt si locus respeteris: noueris vbi conditur: vñ duci debeat argumentum. Sed reliqua ad **Trebatiuz** expeditissime dicta sunt. blanditurqz ei etiam breuia posse sufficere acuminis prerogatiua p̄fertī cū sit iuris occupatione destitit⁹: et tēp⁹ legēdi plura nō hēat. S̄ qm̄ vt inq̄t auidissimū studij ad has doctrinaz epulas recepit: non vult degustatū: sed satiatū reliquere: vt ne desit aliqd̄: s̄ d̄ pleno etiā reliquat. factaqz ē a cōiuuādo trāslatio iucūditissima. Declaratis oib⁹ igitur locis eozqz exemplis diligētē expositis pauca quedā de locoz vi atqz ordine disputabo: qbus plenissima disputatione expeditis: ad ea q̄ restāt explanāda transgrediar: s̄ id tertio iaz volumine faciendū ē: qm̄ liber. Secundus habet proprium modum.

Ciusdez **Boetij** in **Topica** **Licronis** commentariorum liber tertius.

Alteqz latiorē. **M. T.** diuisionē de numeratis superi⁹ locis aggrediar: pauca vt sum pollicit⁹ de vi atqz ordine locoz mihi vident ēē tractanda: vt eoz natura diligētē cognita facili⁹ se argumētoꝝ copia subministret. **P**rimū igitur qm̄ loci omnes diuisi sunt in eos: q̄ in ip̄o hererēt: de quo querit: et in eos qui extrinsec⁹ assumerent: vidēdū est q̄ nā sunt hi loci qui in ip̄o herēt: de quo querit: vt qd̄ ab ip̄is differat: inq̄b⁹ herere dicunt. atqz illud qdem planissime expeditū est: ip̄os dici terminos illos q̄ i qōne versatur: hoz ē alterū p̄dicatū: alteꝝ vō subiectū superior expeditio patefecit. Ab eo igitur termino e quo agitur qd̄ differt loc⁹ a toto: quādo qdem idē est ip̄m ēē qd̄ totuz. neqz enī est aliud esse quēlibet terminuz in qōne propositum: q̄ totuz esse terminum eundē qui in qōne est p̄stitit⁹. de p̄tibus quoqz idē dicem⁹. nā si omnes p̄tes efficiūt id: cui⁹ p̄tes sūt: terminūqz in qōne p̄positū sue p̄tes efficiūt: nō est dubiū qn p̄tes quoqz omnes cōueniētes id ēē qd̄ ip̄m ē in qōne p̄positū rectissime intelligant. **M**otatio vō eodē mō illō ip̄m ē qd̄ in qōne p̄ponit. rē enī vnāquāqz omne vocabulū designat ac denotat. sit igitur vt totū p̄tes: ac nota idē qd̄ ē ip̄m de quo querit esse vidant. In tāta igitur similitudine rez dāda ē differētia. neqz enī vt dcm̄ est: si loc⁹ heret in eo ip̄o de quo querit: atqz ab ip̄o de quo queritur: capi non potest argumentum: fieri potest vt locus idem esse possit: quod ipsum est. Sed hec differentia est: ipsum est: quod confuse ac singulariter itelligitur: vt homo in eo uest totū suū: qd̄ ē definitio. **I**psū igitur totū ab eo quod ipsuz est itelligitur hoc vero sub generis ac differentiaz enumeratione monstrat. Diuidit enī diffinitio atqz disp̄it. totūqz patefacit